

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Α΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Σχολική Ζωή

Τίτλος:

«Μίλα τη γλώσσα μου, δάσκαλε: Γλώσσα και Εκπαίδευση
(τέλη 19ου-πρώτες δεκαετίες 20ού αι.)»

ΜΑΡΙΑ ΝΕΖΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλείαδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Μίλα τη γλώσσα μου, δάσκαλε: Γλώσσα και Εκπαίδευση (τέλη 19^{ου}-πρώτες δεκαετίες 20^{ου} αι.)

Δημιουργός

Μαρία Νέζη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

(Προτεινόμενη) Τάξη

Α΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Νοέμβριος 2012

Διδακτική Ενότητα

Σχολική Ζωή

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

12 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο Πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή:

Το συγκεκριμένο σενάριο για να εφαρμοσθεί ικανοποιητικά προϋποθέτει:

- Ικανοποιητική γνώση της ελληνικής γλώσσας εκ μέρους των μαθητών/τριών, δεδομένου ότι προβλέπεται η ανάγνωση κειμένων που δεν ανταποκρίνονται

στη νέα ελληνική γλώσσα των σύγχρονων αστικών κέντρων και των ΜΜΕ, με την οποία είναι περισσότερο εξοικειωμένοι οι νεαροί χρήστες της γλώσσας.

- Κατάλληλος εξοπλισμός στην αίθουσα διδασκαλίας: σύστημα διαδραστικού πίνακα ή απλά ύπαρξη φορητού Η/Υ, βιντεοπροβολέα και πρόσβαση στο διαδίκτυο.
- Εξοικείωση των μαθητών/τριών με εργαλεία ψηφιακής αφήγησης όπως Word, PowerPoint (ppt), Picasa 3, Windows Movie Maker, Comic Lab.
- Εξοικείωση των μαθητών/τριών με την αγγλική γλώσσα έτσι ώστε να είναι σε θέση να κατανοούν τη γλώσσα των βίντεο από το YouTube.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η διδακτική πρόταση με τίτλο «*Μίλα τη γλώσσα μου, δάσκαλε: Γλώσσα και Εκπαίδευση (τέλη 19^{ου}-πρώτες δεκαετίες 20^{ου} αι.)*» οργανώνεται γύρω από ένα δίκτυο παλαιότερων κειμένων που αναπαριστούν τη σχολική ζωή από τα μέσα του 19ου αιώνα μέχρι τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα. Πρόκειται για κείμενα που ανθολογούνται είτε στα σύγχρονα σχολικά εγχειρίδια Λογοτεχνίας της Ελλάδας και Κύπρου είτε στα παλαιότερα και είναι προσβάσιμα σε ψηφιακή μορφή στο διαδίκτυο.

Οι νεαροί αναγνώστες προσεγγίζουν κείμενα παλαιότερων εποχών προκειμένου να διευρύνουν την αναγνωστική εμπειρία τους και να ενισχύσουν το πολιτισμικό τους κεφάλαιο, επιχειρούν ως μικροί ιστορικοί ερευνητές να ανασυστήσουν το ιστορικό περιεχόμενο αναφοράς και αξιοποιώντας μαθησιακούς πόρους και εργαλεία

κατάλληλα για τις προσλαμβάνουσες τους αποπειρώνται να αφηγηθούν ιστορίες με θέμα το σχολείο της διερευνώμενης περιόδου.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Πόσο «μιλάνε» τα λογοτεχνικά κείμενα παλαιότερων ιστορικών περιόδων στον σημερινό μαθητή; Όταν η απόσταση ανάμεσα στον ορίζοντα προσδοκιών του μαθητή-αναγνώστη και στο μελετώμενο κείμενο καθώς και το περιεχόμενό του, προϊόντα μιας παλαιότερης εποχής, με διαφορετική ιστορική συγκυρία, είναι αντικειμενικά μεγάλη, δημιουργούνται συχνά αξεπέραστα χάσματα στην επικοινωνία (Φρυδάκη 2003). Έτσι, ένα πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε στη διδακτική πράξη είναι πώς να ενθαρρύνουμε τον μαθητή να προσεγγίσει και να κατανοήσει δεδομένα κοινωνικά, ιστορικά και πολιτισμικά, παλαιότερων εποχών που μπορεί στα μάτια του να συνιστούν ένα άγνωστο και ενδεχομένως αδιάφορο παρελθόν (Πεσκετζή 1999). Συνήθως τα λογοτεχνικά κείμενα με έντονη ιστορική αναφορικότητα αναγιγνώσκονται ως προς τα ιστορικοκοινωνικά συμφραζόμενα παραγωγής τους. Η ανάγνωσή τους εξαντλείται σε αναζητήσεις ιστορικών και λεξικολογικών πληροφοριών σε έντυπη ή ηλεκτρονική βιβλιογραφία και σε απόπειρες των μαθητών επιβεβαίωσης υποθέσεων που θέτει ο διδάσκων, οι οποίες νοηματοδοτούν αυθεντικά (;) το κείμενο και αποκαλύπτουν την πρόθεση του δημιουργού του (Νέζη & Σεφερλή 2009).

Η διδακτική πρόταση που εισηγούμαστε θεωρεί ότι η ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων παλαιότερων εποχών στο πλαίσιο της μαθησιακής διαδικασίας συμβάλλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων πολιτισμικού γραμματισμού εκ μέρους των νεαρών αναγνωστών. Πρόκειται για το σύνολο των δεξιοτήτων που επιτρέπουν την κατανόηση και αποκρυπτογράφηση ποικίλων πολιτισμικών μορφών και αναπαραστάσεων και τη συσχέτισή τους με συγκεκριμένες κοινωνικές εμπειρίες και σχέσεις, πολιτισμικές αξίες και ανταγωνισμούς (Πασχαλίδης 1999). Το λογοτεχνικό

κείμενο συνιστά σύνθετο πολιτισμικό - κοινωνικό κόμβο, με την έννοια ότι συμπλέκονται όλες οι διαφορετικές διαστάσεις και δυνάμεις της πολιτισμικής και κοινωνικής ζωής για την παραγωγή νοήματος (Πασχαλίδης 1999). Η αναγνωστική πράξη είναι μια πράξη νοηματοδότησης του κειμένου μέσα από τον διάλογο με άλλα κείμενα, στα οποία «απαντά / αποκρίνεται». Με τη συγκεκριμένη διδακτική πρόταση συγκροτείται ένα δίκτυο ποικίλων ειδολογικά κειμένων με στόχο την ανασύσταση και κατανόηση μιας παλαιότερης εποχής. Προσπαθούμε να βοηθήσουμε τους νεαρούς αναγνώστες να διαλεχτούν αποτελεσματικά με το κείμενο και να ανασυστήσουν το περικείμενο με τρόπο ενεργητικό, μέσα από διαδικασίες διερευνητικής μάθησης και δημιουργικής γραφής. Επιδίωξή μας είναι να διευρύνουν τις αναγνωστικές τους εμπειρίες, να εξοικειωθούν με ένα εύρος στρατηγικών κατανόησης κειμένων και να αναπτύξουν, εντέλει, δεξιότητες πολιτισμικού γραμματισμού. Η διδακτική μας πρόταση κινούμενη εντός του πεδίου των Πολιτισμικών Σπουδών εστιάζει στην ανάπτυξη της πολιτισμικής εμπειρίας του μαθητή, στη διεύρυνση του ορίζοντα προσδοκιών του και, τελικά, στη συνάντησή του με το κείμενο και το πολιτισμικό του υπόβαθρο.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Το συγκεκριμένο σενάριο επιδιώκει μέσα από τη δημιουργία ενός δικτύου κειμένων, λογοτεχνικών, ιστοριογραφικών, πολυτροπικών, να ανασυστήσει όψεις του σχολείου στα τέλη του 19^{ου} αιώνα–αρχές του 20^{ου}. Η υποκείμενη αντίληψη που συνέχει τις επιλογές μας αναγνωρίζει τον ρόλο του σχολείου ως μηχανισμού κοινωνικής κινητικότητας και συγκρότησης εθνικής ταυτότητας στις κοινωνίες εκείνης της εποχής. Εξάλλου ιστορικοί της εκπαίδευσης επισημαίνουν «Πριν από το Μεγάλο Πόλεμο του 1914, η διαμάχη για τη γλώσσα μεταφέρθηκε από τη λογοτεχνία στην εκπαίδευση, επιλέγοντάς την ως το κύριο πεδίο αντιπαράθεσης δυο τουλάχιστον κόσμων οι οποίοι μάχονταν για ορισμένα πολύ σημαντικά πράγματα. [...] Η διαμάχη

για τη γλώσσα ήταν μια διαπάλη για το ποια είναι ή θα έπρεπε να είναι η αληθινή πατρίδα: μια σύγχρονη Ελλάδα στραμμένη στο παρόν και στο μέλλον, ανοιχτή στις προκλήσεις των καιρών και στο ευρωπαϊκό περιβάλλον ή μια Ελλάδα που αναπαύοταν στις δάφνες της, εγκλωβισμένη στο παρελθόν και πολιτισμικά αυτάρκης;» (Ρεπούση 2012: 56).

Μέσα από τις προτεινόμενες δραστηριότητες επιδιώκουμε οι μαθητές/τριες αναγνώστες να είναι σε θέση:

- Να αντλούν πληροφορίες από τα λογοτεχνικά κείμενα για το εκπαιδευτικό σύστημα της εποχής εκείνης και να τις ταξινομούν σε κατηγορίες (επιστημονική κατάρτιση εκπαιδευτικών, παιδαγωγικές αρχές, διδακτικές μέθοδοι, σύστημα αμοιβών και ποινών, γνωστικά αντικείμενα, σύστημα αξιολόγησης).
- Να ανασυστήνουν τα ιστορικοκοινωνικά συμφραζόμενα της εποχής στα οποία αναφέρονται τα λογοτεχνικά κείμενα μέσα από τη συγκέντρωση γλωσσικού και πολυτροπικού υλικού από ποικίλες πηγές (Βιβλιογραφία-Δικτυογραφία).
- Να αναγνωρίζουν στα κείμενα την υποκείμενη στάση των συγγραφέων απέναντι στο εκπαιδευτικό σύστημα της εποχής, είτε αυτή δηλώνεται ρητά είτε υποδηλώνεται μέσα από χιούμορ και λεπτή ειρωνεία, και να εξηγούν τις επιλογές τους.
- Να κατανοούν τη σημασία όρων, όπως *γλωσσικό ζήτημα*, *δημοτικισμός*, *εκπαιδευτική μεταρρύθμιση*, *εκπαιδευτικός όμιλος*, στα κείμενα που μελετούν.
- Να απαριθμούν πρόσωπα και γεγονότα που συνδέονται με τους αγώνες για την καθιέρωση της δημοτικής γλώσσας και τον εκσυγχρονισμό στην εκπαίδευση στις αρχές του 20^{ου} αιώνα.
- Να αποτιμούν τη δράση φωτισμένων δασκάλων της εποχής που πρωταγωνίστησαν στα γεγονότα (π.χ. Δελμούζος).
- Να εξηγούν τους παράγοντες που επηρέασαν τις εξελίξεις στον χώρο της εκπαίδευσης και γλώσσας τη δεδομένη ιστορική περίοδο.

- Να συγκρίνουν τη δική τους βιωμένη εμπειρία όσον αφορά στο εκπαιδευτικό σύστημα της εποχής τους με τον κόσμο των κειμένων.

Γνώσεις για τη γλώσσα/λογοτεχνία

Στο συγκεκριμένο σενάριο οι μαθητές/τριες έρχονται σε επαφή με κείμενα παλαιότερων εποχών. Γνωρίζουμε πως πρόκειται για κείμενα που δεν ανταποκρίνονται στις πολιτισμικές προσλαμβάνουσες δωδεκάχρονων μαθητών/τριών του 21^{ου} αι. και είναι αναμενόμενο να υπάρχει δυσκολία στην επικοινωνία τους με αυτά. Ωστόσο, θεωρούμε ότι αυτή η δυσκολία δεν πρέπει να λειτουργεί αποτρεπτικά στην επιλογή τέτοιων κειμένων. Άλλωστε πρόθεσή μας είναι να διευρύνουμε την αναγνωστική εμπειρία των παιδιών και όχι να στιγματίσουμε τις αναγνωστικές τους προτιμήσεις προβάλλοντας τις συγκεκριμένες κειμενικές επιλογές ως έργα του λογοτεχνικού κανόνα.

Η αναγνωστική άσκηση επιδιώκει οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:

- Να αναγνωρίζουν τα κειμενικά χαρακτηριστικά λογοτεχνικών και άλλων κειμενικών ειδών όπως: διήγημα, μυθιστόρημα, επιστολή.
- Να κατανοούν παλαιότερες μορφές της ελληνικής γλώσσας.
- Να εντοπίζουν το χιούμορ, τη σάτιρα, την ειρωνεία που διαπερνά τα κείμενα και να αποκωδικοποιούν τους τρόπους τους.
- Να εκφέρουν λόγο για τη στάση του συγγραφέα απέναντι στο θέμα γλώσσας και εκπαίδευσης αξιοποιώντας τόσο δεδομένα του κειμένου όσο και πληροφοριακό υλικό για το υποκείμενο της δημιουργίας (συγγραφέα) και το ιστορικοκοινωνικό περικείμενο.

Γραμματισμοί

Στην πρόταση που καταθέτουμε η αναγνωστική διαδικασία συνοδεύεται από δραστηριότητες διερεύνησης των ιστορικοκοινωνικών συμφραζομένων και δημιουργικής γραφής.

Οι μαθητές/τριες ως μικροί ιστορικοί ερευνητές διερευνούν στοχευμένα σε επιλεγμένες ιστοσελίδες και βιβλία τη σχέση γλωσσικού ζητήματος και εκπαίδευσης στα τέλη του 19^{ου} αιώνα μέχρι τη διάσπαση του Εκπαιδευτικού Ομίλου (1927). Συγκεντρώνουν πληροφοριακό υλικό τόσο για το εκπαιδευτικό σύστημα της εποχής και τις προσπάθειες εκσυγχρονισμού του, όσο και για τη διαμάχη δημοτικισμού και καθαρεύουσας την ίδια περίοδο. Δουλειά τους είναι να φωτίσουν τον κόσμο των λογοτεχνικών κειμένων έτσι ώστε να αρθεί η απόσταση ανάμεσα στον ορίζοντα προσδοκιών του κειμένου και του αναγνώστη. Επιδιωκόμενο αποτέλεσμα της διερευνητικής δραστηριότητας είναι οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση

- να αναγνωρίζουν τον διάλογο που αναπτύσσεται ανάμεσα σε κείμενα λογοτεχνικά, ιστοριογραφικά και πολυτροπικά
- να επιλέγουν πληροφορίες, να συσχετίζουν δεδομένα και να συνάγουν συμπεράσματα.

Καθώς η διερεύνηση γίνεται σε έντυπο και ψηφιακό υλικό οι μαθητές/τριες ασκούνται σε στρατηγικές ανάγνωσης ανάλογα με το κείμενο. Στόχος μας είναι οι νεαροί ερευνητές να είναι σε θέση

- να αναστοχάζονται τις αναγνωστικές στρατηγικές που επιλέγουν
- να αποκτήσουν αναγνωστική συνειδητότητα.

Επιπλέον ο τρόπος που διαπλέκονται οι πληροφορίες για να φωτίσουν τα κείμενα και ο τρόπος που τα κείμενα (λογοτεχνικά, ιστοριογραφικά, πολυτροπικά) τελικά συνομιλούν αποδίδεται με τη μορφή ενός νέου κειμένου με υπερκειμενική δομή. Το συμβατικό-έντυπο λογοτεχνικό κείμενο μεταγράφεται σε υπερκείμενο, αποκτά μια νέα μορφή οργάνωσης και αναπαράστασης και, συνεπώς, προϋποθέτει έναν νέο τρόπο πρόσληψης. Η ανάγνωση δεν είναι πλέον γραμμική, γίνεται «μια δυναμική διαδικασία, μια σύνθετη κίνηση και ένα ξεδίπλωμα μέσα στο χρόνο» (Ηγκλετον 1989: 125). Επιδιώξή μας είναι οι νεαροί αναγνώστες να εξοικειωθούν με στρατηγικές παραγωγής και κατανόησης υπερκειμένων.

Η ανασύσταση του κόσμου των κειμένων επιδιώκεται και μέσα από δραστηριότητες δημιουργικής γραφής. Οι νεαροί αναγνώστες νοηματοδοτούν τα λογοτεχνικά κείμενα επιχειρώντας πολυτροπικές αναπαραστάσεις τους. Αξιοποιούν εικονιστικό υλικό τόσο από το ΕΛΙΑ, όσο και από το βιβλίο του Δημαρά *Από το κοντόλι στον υπολογιστή* για να αφηγηθούν ψηφιακά τις αναπαραστάσεις τους από τις αναγνώσεις τους. Η αφήγηση και η κατανόηση ως μαθησιακές διεργασίες αλληλοεξαρτώνται καθώς η διαδικασία σύνθεσης μιας ιστορίας συνυφαίνεται με τη διαδικασία νοηματοδότησης της. Εφόσον τα ψηφιακά αφηγήματα συνιστούν προϊόντα συνεργασίας των νεαρών δημιουργών σε ομάδες εργασίας, η διαδικασία νοηματοδότησής τους προκύπτει συμμετοχικά. Οι αναγνώστες γίνονται αφηγητές/παραγωγοί νοήματος αξιοποιώντας μαθησιακούς πόρους και ψηφιακά εργαλεία που ανταποκρίνονται στις πολιτισμικές τους προσλαμβάνουσες. Η απόστασή τους από τον κόσμο των κειμένων φαίνεται να αίρεται. Η μαθησιακή διαδικασία ολοκληρώνεται καθώς οι ίδιοι οι μαθητές/τριες αναστοχάζονται τις επιλογές τους τόσο όσον αφορά στις αναπαραστάσεις τους όσο και στα μέσα που επιλέγουν για να επικοινωνήσουν το μήνυμά τους. Οι μαθητές/τριες ως ψηφιακοί αφηγητές αναμένεται να είναι σε θέση

- να οργανώνουν την αφήγηση μιας ιστορίας ως προς τον μύθο, την πλοκή, τους χαρακτήρες.
- να οργανώνουν σε σκηνές (καρέ) την αφήγησή (Storyboarding), να σχεδιάζουν τους διαλόγους ανάμεσα στα πρόσωπα, να επιλέγουν το οπτικό και ηχητικό υλικό που θα συμπληρώσει το γλωσσικό υλικό της αφήγησης σε κάθε σκηνή.
- να αιτιολογούν τις επιλογές τους ως προς την επικοινωνιακή καταλληλότητα των ψηφιακών μέσων που επιλέγουν για την αφήγηση τους.

Καθώς πρόκειται για συμμετοχική διαδικασία προσδοκούμε οι μαθητές/τριες

- να ασκηθούν σε δεξιότητες συνεργατικής παραγωγής αφηγηματικού πολυτροπικού λόγου

- να εξοικειωθούν με αναστοχαστικές διεργασίες.

Διδακτικές πρακτικές

Σε αυτήν τη διδακτική πρόταση οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ισχυρό τον ρόλο του δασκάλου τόσο στον σχεδιασμό της μαθησιακής διαδικασίας όσο και στις διάφορες φάσεις υλοποίησης του σεναρίου. Η εκπαιδευτική δραστηριότητα φαίνεται να αναπτύσσεται γύρω από την επίλυση κάποιου προβλήματος, ωστόσο δεν είναι οι εκπαιδευόμενοι αυτοί που αποφασίζουν για το θέμα. Ο εκπαιδευτικός με τις κατάλληλες παρεμβάσεις επιχειρεί να κινητοποιήσει το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών για το ζητούμενο της αναγνωστικής περιπέτειας. Αξιοποιεί βίντεο από το περιβάλλον του YouTube προκειμένου να διευρύνει τις πολιτισμικές τους προσλαμβάνουσες. Με καταγισμό ιδεών, στοχευμένες ερωτήσεις και κατευθυνόμενο διάλογο αναπτύσσεται η αναγνωστική διαδικασία. Με δραστηριότητες δημιουργικής γραφής επιδιώκει την ενσυναίσθηση των νεαρών αναγνωστών κατά τη διαδικασία νοηματοδότησης του κειμένου. Για την ανασύσταση του ιστορικοκοινωνικού πλαισίου αναφοράς επιλέγει την ιστοξερεύνηση (webquest). Πρόκειται για στοχευμένη αναζήτηση πληροφοριακού υλικού στο διαδίκτυο (κατεξοχήν) η οποία οργανώνεται με συγκεκριμένα βήματα εκ των προτέρων καθορισμένα και γνωστά στους μικρούς ερευνητές.

Οι μαθητές/τριες εργάζονται είτε ατομικά είτε σε ομάδες των δύο (peer group) και στη συνέχεια των τεσσάρων ατόμων. Επιλέγουν το κειμενικό υλικό που θα αναγνώσουν και οικοδομούν το νόημά του μέσα από την αλληλεπίδραση στην ομάδα. Η αναγνωστική άσκηση συμπληρώνεται με δραστηριότητα συνεργατικής παραγωγής ψηφιακής αφήγησης.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το εικαστικό και λεκτικό υλικό του τόμου με τίτλο *Από το κοντύλι στον υπολογιστή*¹ ανασυνθέτει με τρόπο γοητευτικό το μωσαϊκό του παρελθόντος της νεοελληνικής εκπαίδευσης. Πρόκειται για μια «μικρή ιστορία» που αναδεικνύει εκείνες τις λεπτομέρειες στις οποίες συχνά η μεγάλη ιστορία δεν εστιάζει. Αφετηρία λοιπόν για τον σχεδιασμό του σεναρίου που εισηγούμαστε στάθηκε η θετική εμπειρία μας από την αξιοποίηση αυτού του υλικού στη διδακτική πράξη κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2011-2012 στο πλαίσιο της διδακτικής ενότητας «Σχολική ζωή». Όχι μόνο οι φωτογραφίες σκηνών, αντικειμένων και προσώπων αλλά και οι «λεκτικές εικόνες»² κινητοποίησαν το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών για την ιστορία της νεοελληνικής εκπαίδευσης. Επιπλέον στον σχεδιασμό του προτεινόμενου σεναρίου το βιβλίο της Μαρίας Ρεπούση³, *Τα Μαρασλειακά*, με την πρόσφατη έκδοσή του (Απρίλιος 2012) επέδρασε καταλυτικά, καθώς μας έδωσε την ευκαιρία να αναστοχαστούμε πάνω σε θέματα κεντρικά στην ιστορία της νεοελληνικής εκπαίδευσης, όπως η γλώσσα, το έθνος και η ιστορία του και να συνειδητοποιήσουμε την ανάγκη οι νεαροί μαθητές/τριες όχι μόνο να αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με την ιστορική διαδρομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος αλλά και δεξιότητες να αναγνωρίζουν τις ιδεολογικές επιλογές που κάθε φορά κατευθύνουν τις εκπαιδευτικές αποφάσεις. Ο θάνατος δε του Αλέξη Δημαρά τον Ιούνιο του 2012 λειτούργησε αποφασιστικά στο να στρέψουμε το ενδιαφέρον μας στους δασκάλους εκείνους που με τη δράση τους επηρέασαν τις εξελίξεις στον χώρο της εκπαίδευσης. Το σενάριο λοιπόν που προτείνουμε αφιερώνεται σε όλους εκείνους τους δασκάλους, επιφανείς ή

¹ Δημαράς & Βασιλού-Παπαγεωργίου 2008.

² Πρόκειται για σελίδες βιβλίων ή ενημερωτικών φυλλαδίων, αφίσες και προκηρύξεις, τίτλους εφημερίδων, γελοιογραφίες, χειρόγραφα και έγγραφα.

³ Ρεπούση 2012.

αφανείς, που με τη δράση τους προωθούν μεταρρυθμίσεις στον χώρο του σχολείου, μιλώντας τη γλώσσα των μαθητών/τριών τους.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Σύμφωνα με το [Νέο Πρόγραμμα Σπουδών](#) για τη Λογοτεχνία, που πιλοτικά εφαρμόζεται κατά τα σχολικά έτη 2011-2012 και 2012-2013, οι μαθητές/τριες στην Α' τάξη του Γυμνασίου κατά το Α' τρίμηνο επεξεργάζονται την ενότητα «Σχολική ζωή».

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στη διδακτική πρόταση που καταθέτουμε, τα εργαλεία των Νέων Τεχνολογιών αξιοποιούνται στην κατεύθυνση της ανασύστασης του ιστορικοκοινωνικού περικειμένου των κειμένων μετά από στοχευμένη έρευνα στο διαδίκτυο (ιστοεξερεύνηση-webquest), της υπερκειμενικής απόδοσης ενός δικτύου ποικίλων κειμένων (γλωσσικών και πολυτροπικών), της πολυτροπικής αναπαράστασης του νοήματος μέσα από δραστηριότητες ψηφιακής αφήγησης.

Το corpus των κειμένων συγκροτείται διαδικτυακά με την αξιοποίηση της ιστοσελίδας του [Ψηφιακού σχολείου](#), της [Δικτυακής Εκπαιδευτικής Πύλης Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α.](#), της [Εκπαιδευτικής Ηλεκτρονικής Πύλης της Κύπρου](#), του ιστότοπου <http://www.sarantakos.com>. Το corpus συμπληρώνεται με το [ψηφιακό αφήγημα](#) από το περιβάλλον του YouTube.

Η αναζήτηση πληροφοριακού υλικού γίνεται στοχευμένα στις ιστοσελίδες του Ελληνικού Λογοτεχνικού Ιστορικού Αρχείου [Ε.Λ.Ι.Α.](#) και του [Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού](#)⁴, ενώ ζητήματα γλωσσικής εξομάλυνσης επιλύονται με τη βοήθεια των [Ηλεκτρονικών Λεξικών](#) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα.

⁴ Συγκεκριμένα οι μαθητές/τριες αναζητούν υλικό στις σελίδες: http://www.fhw.gr/chronos/12/gr/1833_1897/society/institutions/04.html
http://www.fhw.gr/chronos/12/gr/1833_1897/civilization/language/02.html (Το γλωσσικό ζήτημα)
http://www.fhw.gr/chronos/12/gr/1833_1897/civilization/sources/03.html
<http://www.fhw.gr/chronos/13/gr/society/language/index.html> (1897-1922)

Η δημιουργία ενός δικτύου γλωσσικών και πολυτροπικών κειμένων με υπερκειμενική δομή πραγματώνεται χάρη στις δυνατότητες του Επεξεργαστή Κειμένου με την ενεργοποίηση της εντολής Υπερσύνδεση. Σε αυτήν την περίπτωση η ύπαρξη συστήματος διαδραστικού πίνακα στην αίθουσα διδασκαλίας διευκολύνει σημαντικά.

Παράλληλα τόσο ο Επεξεργαστής Κειμένου όσο και προγράμματα Παρουσιάσεων όπως το ppt και το Picasa 3 μπορούν να αξιοποιηθούν σε δραστηριότητες δημιουργικής γραφής και ψηφιακής αφήγησης χάρη στις δυνατότητες πολυμεσικής αναπαράστασης του νοήματος που παρέχουν. Ανάλογα χρησιμοποιείται και το πρόγραμμα Movie Maker ή λογισμικό ψηφιακών κόμικς. Η επιλογή του κατάλληλου εργαλείου για την παραγωγή ψηφιακών αφηγημάτων συναρτάται προς τον βαθμό τεχνολογικού γραμματισμού των νεαρών δημιουργών. Η αξιοποίηση ιστολογίου σε αυτήν τη φάση αποβλέπει αποκλειστικά στη δημοσιοποίηση της δουλειάς των μαθητών/τριών. Πρόκειται για δόλωμα που παρωθεί τα παιδιά στην ενεργό εμπλοκή τους στη δραστηριότητα.

Κλείνοντας το κεφάλαιο αυτό πρέπει να αναφέρουμε ότι χρησιμοποιούμε το πρόγραμμα Google drive προκειμένου ο εκπαιδευτικός να έχει πρόσβαση στο υλικό των ομάδων εργασίας.

<http://www.fhw.gr/chronos/13/gr/civilization/institutions/index.html> (Εκπαιδευτικός όμιλος)

<http://www.fhw.gr/chronos/13/gr/civilization/institutions/02.html> (Παρθενοναγωγείο Βόλου)

<http://www.fhw.gr/chronos/13/gr/civilization/institutions/03.html> (Μεταρρυθμίσεις)

http://www.fhw.gr/chronos/14/gr/1923_1940/civilization/institutions/02.html (Η δράση του Εκπαιδευτικού Ομίλου στα χρόνια του Μεσοπολέμου)

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΛ Α' Γυμνασίου

Νίκος Καζαντζάκης, [«Η Νέα Παιδαγωγική»](#)

ΚΝΛ Γ' Γυμνασίου

Ανδρέας Λασκαράτος, [«Ο κακός μαθητής»](#)

ΚΝΛ Β' Λυκείου

Ιωάννης Κονδυλάκης, [«Ο Πατούχας»](#) (Α' απόσπασμα)

Λογοτεχνικά κείμενα εκτός των σχολικών εγχειριδίων

Αλέξανδρος Δελμούζος, [Πώς έγινα δάσκαλος]. *Γράμμα σ' ένα φίλο μου* (1921). Στο *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β' Γυμνασίου*, Ν. Γρηγοριάδης, Δ. Καρβέλης, Χ. Μηλιώνης, Κ. Μπαλάσκας & Γ. Παγανός, 45-47. Αθήνα: ΟΕΔΒ, 2000. Βλ. και [Προτάσεις διδασκαλίας Γυμνασίου στη Νεοελληνική Γραμματεία](#), 34⁵].

Γεώργιος Βιζυηνός, *Διατί η μηλιά δεν έγινε μηλέα* (1885). [Σύντομο αυτοβιογραφικό διήγημα που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό *Εβδομάς* στις 27 Ιανουαρίου 1885]. Βλ. και http://www.sarantakos.com/kibwtos/mazi/bizuhnos_mhle.html, http://users.uoa.gr/~nektar/arts/tributes/gewrgios_bizyhnos/diati_h_mhlia_den_egine_mhle.htm

Άντον Τσέχοφ, «Μαθητική περιπέτεια». Στο [Ο Λόγος Ανάγκη της Ψυχής. Κείμενα Λογοτεχνίας της Α' Γυμνασίου](#), 21-23. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, 2011.

Νίκος Καζαντζάκης, «Αναφορά στο Γκρέκο» (απόσπασμα). Στο [Ο Λόγος Ανάγκη της Ψυχής. Κείμενα Λογοτεχνίας της Α' Γυμνασίου](#), 24. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, 2011.

⁵ Δημιουργός: Πέτσας Νικόλαος. Στον φάκελο της διδακτικής πρότασης εκτός από το απόσπασμα υπάρχει και αρχείο με σχόλια.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α' φάση: Πριν την ανάγνωση (2 διδακτικές ώρες)

Η φάση *Πριν την ανάγνωση* αναπτύσσεται σε ένα συνεχόμενο δίωρο. Ο εκπαιδευτικός θέτει το πρόβλημα που θα απασχολήσει την αναγνωστική κοινότητα: Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της ταυτότητας του εκπαιδευτικού συστήματος στα τέλη του 19^{ου}-αρχές 20 ου αιώνα; Πόσο απέχει από τη σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα; Γιατί μπορεί να μας ενδιαφέρει σήμερα;

Προκειμένου να διευρύνει τον ορίζοντα της πολιτισμικής εμπειρίας των νεαρών αναγνωστών ο εκπαιδευτικός προβάλλει στον διαδραστικό πίνακα⁶ το [ψηφιακό αφήγημα](#) από το YouTube. Διερευνά τις ανταποκρίσεις τους σχετικά με την εικόνα του σχολείου που παρουσιάζεται στο βίντεο αξιοποιώντας την πρακτική του [καταιγισμού ιδεών](#). Καλεί τους ίδιους τους μαθητές/τριες στον πίνακα για να καταγράψουν τις εντυπώσεις τους. Με αυτόν τον τρόπο ενεργοποιεί κιναισθητικά τα παιδιά, ωστόσο πρέπει να είναι προετοιμασμένος ότι τέτοιου είδους πρακτικές μπορεί να προκαλέσουν θόρυβο και αναστάτωση στην τάξη. Προβάλλει το πρώτο μέρος (1.18 λεπτά) από το βίντεο για άλλη μια φορά και καλεί τους μαθητές/τριες να παρατηρήσουν την εμφάνιση μαθητών και εκπαιδευτικών, τον τρόπο χωροταξικής οργάνωσης των αιθουσών, τα σχόλια του κειμένου σχετικά με τον ρόλο του δασκάλου, του βιβλίου στη μαθησιακή διαδικασία, τον τρόπο που μαθαίνουν τα παιδιά, τον σκοπό της εκπαίδευσης και να κρατήσουν σημειώσεις στο τετράδιό τους. Αξιοποιεί τόσο τις καταγεγραμμένες στον πίνακα⁷ αυθόρμητες αρχικές ανταποκρίσεις τους όσο και τις παρατηρήσεις τους μετά τη δεύτερη «ανάγνωση», προκειμένου μέσα από κατευθυνόμενο διάλογο να αναπτυχθεί συζήτηση σχετικά με τα χαρακτηριστικά του σχολείου εκείνης της εποχής.

⁶ Εάν δεν έχει στη διάθεσή του διαδραστικό πίνακα, αρκεί Η/Υ και βιντεοπροβολέας.

⁷ Εφόσον έχει στη διάθεσή του σύστημα διαδραστικού πίνακα έχει τη δυνατότητα να αποθηκεύει το στιγμιότυπο και να το επαναπροβάλει την κατάλληλη μαθησιακά στιγμή.

Στη συνέχεια προβάλλει⁸ την εικόνα 12 «Μαθητής με πηλίκιο» (1894)⁹ ενώ παράλληλα διανέμει φύλλο εργασίας (Φύλλο εργασίας 1) στο οποίο καλεί τα παιδιά να μιλήσουν με τη φωνή του μικρού μαθητή. Η δραστηριότητα αυτή προβλέπει συνεργατική παραγωγή προσχεδιασμένου προφορικού λόγου σε дуάδες (peer group). Παρατηρώντας στοιχεία της φωτογραφίας σε συνδυασμό με τη χρονολογία που αναγράφεται στη λεζάντα και αξιοποιώντας τη γνωστική εμπειρία που προέκυψε από την προηγούμενη συζήτηση οι νεαροί μαθητές/τριες καλούνται να αναπαραστήσουν τον τρόπο που αντιλαμβάνονται το σχολείο του τέλους του 19^{ου}- αρχών 20^{ου} αιώνα. Μιμούνται τη φωνή του μικρού ήρωα και σε πρώτο πρόσωπο περιγράφουν τη ζωή του στο σχολείο. Κάθε дуάδα παρουσιάζει προφορικά τη δουλειά της σε μια άλλη дуάδα με την οποία γειτνιάζει. Η εμπειρία μας από τη χωροταξική οργάνωση των αιθουσών διδασκαλίας μας κατευθύνει σε αυτήν την επιλογή. Τα παιδιά σε ομάδες των τεσσάρων ατόμων μοιράζονται τις αναπαραστάσεις τους. Η παρουσία του εκπαιδευτικού σε αυτό το σημείο της μαθησιακής διαδικασίας είναι διακριτική. Παρακολουθεί τον τρόπο που δουλεύουν οι νέες ομάδες και τους υπενθυμίζει το διαθέσιμο χρόνο για την ολοκλήρωση αυτής της δραστηριότητας.

Τέλος τους αναθέτει μια νέα αποστολή (Φύλλο εργασίας 1: Δραστηριότητα 2): *Αν ο μικρός μαθητής της φωτογραφίας ταξίδευε στον χρόνο ποια εντύπωση θα του προκαλούσε το σύγχρονο σχολείο; Τι έχει αλλάξει ή δεν έχει αλλάξει; Τα παιδιά σε τετράδες συγκρίνουν τη βιωμένη εμπειρία τους από τη σχολική ζωή με την αναπαράσταση του σχολείου του τέλους του 19^{ου}- αρχών 20^{ου} αιώνα που έχουν σχηματίσει. Μέσα από αυτήν τη δραστηριότητα αναστοχάζονται τις αλλαγές που έχουν ή δεν έχουν συντελεστεί στη σχολική ζωή¹⁰. Η μαθησιακή διαδικασία ολοκληρώνεται την πρώτη ώρα καθώς στην ολομέλεια του τμήματος ο εκπαιδευτικός*

⁸ Είναι δυνατόν να έχει σκανάρει τη φωτογραφία ή να την προβάλλει με χρήση ειδικού βιντεοπροβολέα κατευθείαν από το βιβλίο.

⁹ Δημαράς & Βασιλού- Παπαγεωργίου 2008, 34.

¹⁰ Ο εκπαιδευτικός με βάση το προϊόν της δουλειάς των τετράδων στη δραστηριότητα 2 παίρνει ανατροφοδότηση σχετικά με την ποιότητα της μαθησιακής διαδικασίας.

προβάλλει το τελευταίο μέρος του βίντεο και απευθύνει το ερώτημα: *Ποιο τελικά νομίζετε ότι είναι το θέμα του βίντεο; Προσπαθήστε να το αποδώσετε με ένα τίτλο.* Οι απαντήσεις των παιδιών καταγράφονται στον πίνακα.

Τη δεύτερη ώρα ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές/τριες να μοιραστούν κάποιες από τις σκέψεις και τα συναισθήματα με τα οποία προσέρχονται στο μάθημα και που αφορούν τις εντυπώσεις τους για το σχολείο του τότε και του τώρα. Πιθανότατα τα παιδιά να νιώσουν αμηχανία και να μη θέλουν να εκφραστούν δημόσια. Ο εκπαιδευτικός δεν πιέζει σε αυτήν την περίπτωση, αλλά τους επισημαίνει ότι μέχρι τώρα η αντίληψή τους για το παρελθόν του σχολείου έχει διαμορφωθεί με βάση την αντίληψη που έχουν σχηματίσει κάποιοι άλλοι για αυτό το παρελθόν. Τους καλεί λοιπόν να ακούσουν μια φωνή που μοιάζει περισσότερο αυθεντική. Τους εξηγεί ότι η αφήγηση που θα ακούσουν αναφέρεται στα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Διαβάζει στην κοινότητα το πρώτο μέρος από το ανθολογημένο απόσπασμα στο σχολικό εγχειρίδιο της Α΄ Γυμνασίου του Νίκου Καζαντζάκη [«Η Νέα Παιδαγωγική»](#)¹¹. Πρόκειται για το τμήμα εκείνο του κειμένου που αφορά στην πρώτη μέρα στο δημοτικό σχολείο. Τα παιδιά σε αυτήν τη φάση λειτουργούν ως ακροατές. Μετά την ολοκλήρωση της ανάγνωσης, ο εκπαιδευτικός διερευνά τις ανταποκρίσεις των νεαρών ακροατών θέτοντας το ερώτημα: *Πώς σας φάνηκε το κείμενο;* Ο εκπαιδευτικός δεν σχολιάζει τις απαντήσεις των παιδιών σε αυτήν τη φάση. Πολύ πιθανόν τα παιδιά να θέλουν να μοιραστούν την εμπειρία τους από την πρώτη μέρα στο γυμνάσιο και να προβάλουν δικά τους βιώματα κατά την πρόσληψη του κειμένου.

Ο εκπαιδευτικός επανέρχεται ως διαμεσολαβητής ανάμεσα στο κείμενο και τους νεαρούς αναγνώστες και θέτει το ερώτημα: *Ποια στοιχεία του κειμένου σας κάνουν να υποθέσετε πως πρόκειται για την αυθεντική φωνή ενός παιδιού που ζει στα τέλη του 19^{ου} αιώνα και αφηγείται την πρώτη μέρα του στο σχολείο;* Τους καλεί να

¹¹ Η ανάγνωση ολοκληρώνεται στην παράγραφο «Από το Δημοτικό Σχολείο απομένει ακόμα στη θύμησή μου ένας σωρός παιδικά κεφάλια, κολλητά το ένα πλάι στο άλλο, σαν κρανία· τα πιο πολλά θα 'χουν γίνει κρανία. Μα απάνω από τα κεφάλια αυτά απομένουν μέσα μου αθάνατοι οι τέσσερις δασκάλου».

αναγνώσουν σιωπηλά το κείμενο από το σχολικό εγχειρίδιο και να εντοπίσουν τους κειμενικούς δείκτες που επιβεβαιώνουν την υπόθεσή τους. Ο εκπαιδευτικός κατά τη διάρκεια της σιωπηλής ανάγνωσης διευκολύνει τους νεαρούς αναγνώστες στη γλωσσική εξομάλυνση του κειμένου δίνοντάς τους τις απαραίτητες διευκρινίσεις στις απορίες τους. Στη συνέχεια καταγράφει στον πίνακα τις απαντήσεις των παιδιών.

Έπειτα τους θέτει το πρόβλημα που θα διερευνήσουν στο Φύλλο εργασίας 2: *Πώς συνομιλούν οι ήρωες των κειμένων¹² που συναντήσαμε;* Σε αυτήν τη φάση οι μαθητές/τριες δουλεύουν στις τετράδες της προηγούμενης ώρας. Για να ανταποκριθούν στα ζητούμενα του φύλλου εργασίας αξιοποιούν τα δεδομένα που έχουν συγκεντρώσει από τη συνεργασία τους πρωτότερα. Παρουσιάζουν στην ολομέλεια τα ευρήματά τους και η αναγνωστική διαδικασία ολοκληρώνεται, καθώς ο εκπαιδευτικός κατευθύνει την προσοχή των νεαρών αναγνωστών στα χαρακτηριστικά των κειμενικών ειδών της περιγραφής και αφήγησης. Με στοχευμένες ερωτήσεις τους καθοδηγεί να αναγνωρίσουν το αφηγηματικό διάγραμμα που υποστηρίζει την αφήγηση στο απόσπασμα του μυθιστορήματος του Ν. Καζαντζάκη «Νέα Παιδαγωγική». Οι ερωτήσεις στοχεύουν οι νεαροί αναγνώστες να εντοπίζουν στο κείμενο τον τόπο, τον χρόνο και τα πρόσωπα, το βασικό πρόβλημα που έχει να λύσει ο πρωταγωνιστής, τους τρόπους με τους οποίους επιχειρείται να δοθεί λύση (δράση), το αποτέλεσμα των ενεργειών των προσώπων όσον αφορά στο βασικό πρόβλημα, την τελική λύση, αν υπάρχει ή δεν υπάρχει. Στον πίνακα (διαδραστικό ή μη) ο εκπαιδευτικός συμπληρώνει με βάση τις απαντήσεις των παιδιών το διάγραμμα. Στη συνέχεια τους ζητά στις τετράδες τους να παρατηρήσουν το κείμενο που έχουν γράψει οι δυάδες στην προηγούμενη ώρα και να εντοπίσουν το αφηγηματικό διάγραμμα που συνέχει ή όχι το προϊόν της δουλειάς τους.

Με τη δραστηριότητα αυτή αναμένουμε να προκαλέσουμε γνωστική σύγκρουση στους μικρούς συγγραφείς. Τα παιδιά συνειδητοποιούν ότι στο κείμενό τους περιγράφουν και δεν αφηγούνται, καθώς ειδοποιός διαφορά ανάμεσα στην

¹² Ως κείμενα εκλαμβάνουμε τόσο το ψηφιακό αφήγημα όσο και τη φωτογραφία.

περιγραφή και την αφήγηση είναι η δράση των προσώπων για την επίλυση ενός προβλήματος. Η αφήγηση αναπτύσσεται στον άξονα του χρόνου, ενώ η περιγραφή στον άξονα του χώρου. Η γνώση των παιδιών για την περιγραφή και την αφήγηση οικοδομείται σταδιακά και επαγωγικά.

Ως ατομική δραστηριότητα για το σπίτι ο εκπαιδευτικός αναθέτει στους μαθητές/τριες να εντοπίσουν τα σημεία του αποσπάσματος «Νέα Παιδαγωγική» όπου ο αφηγητής περιγράφει. Εφόσον οι μαθητές/τριες έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στο διαδίκτυο, τους καλεί να συμπληρώσουν την εργασία τους με κατάλληλο φωτογραφικό υλικό από το www.elia.org.gr στα σημεία που αναγνωρίζουν την περιγραφή. Με αυτόν τον τρόπο επιχειρείται μια πρώτη πολυτροπική ανάγνωση του κειμένου.

Β' φάση: κατά την ανάγνωση (8 διδακτικές ώρες)

Η φάση αυτή αναπτύσσεται σε οκτώ (8) διδακτικές ώρες τόσο στην αίθουσα διδασκαλίας όσο και στο εργαστήριο της Πληροφορικής. Σε αυτήν τη φάση οι μαθητές/τριες αναγιγνώσκουν στις δυάδες τους (peer group) αποσπάσματα από μυθιστορήματα ή ολόκληρα διηγήματα ή τύπους κειμένων όπως *χαρακτήρες ή επιστολές*. Η αναγνωστική διαδικασία αποκτά χαρακτηριστικά περιπέτειας καθώς οι μαθητές/τριες εμπλέκονται στην επίλυση ενός προβλήματος: Μήπως υπερβάλλει ο αφηγητής στη Νέα Παιδαγωγική όταν περιγράφει τις αναμνήσεις του από το δημοτικό: «Από το Δημοτικό Σκολεϊό απομένει ακόμα στη θύμησή μου ένας σωρός παιδικά κεφάλια, κολλητά το ένα πλάι στο άλλο, σαν κρανία-τα πιο πολλά θα 'χουν γίνει κρανία. Μα πάνω από τα κεφάλια αυτά απομένουν μέσα μου αθάνατοι οι τέσσερις δασκάλιοι»; *Πώς παρουσιάζουν το σχολείο της εποχής εκείνης άλλοι δημιουργοί;*

1ο διδακτικό δίωρο

Ως χώρος ανάγνωσης σε αυτό το δίωρο επιλέγεται το εργαστήριο της Πληροφορικής. Οι νεαροί αναγνώστες έχουν στη διάθεσή τους σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή τον

κατάλογο που απαριθμεί το corpus των προς ανάγνωση κειμένων¹³ και επιλέγουν το κείμενο που θα επεξεργαστούν¹⁴. Οι δυάδες¹⁵ αναγιγνώσκουν το κείμενο της επιλογής τους¹⁶ ακολουθώντας αναγνωστικές οδηγίες σε κοινό φύλλο εργασίας (Φύλλο εργασίας 3). Το προϊόν της συνεργασίας των δυάδων αναρτάται σε κοινό φάκελο που έχει δημιουργήσει ο εκπαιδευτικός με το πρόγραμμα Google drive¹⁷.

2^ο και 3^ο διδακτικό δίωρο

Ως χώρος ανάγνωσης κατά τη διάρκεια αυτών των δίωρων επιλέγεται η αίθουσα διδασκαλίας. Ο χώρος διαμορφώνεται σε δυο ομόκεντρα ημικύκλια. Στο εσωτερικό ημικύκλιο τοποθετούνται οι δυάδες που έχουν επεξεργασθεί το προς ανάγνωση κείμενο¹⁸, ενώ στο εξωτερικό οι υπόλοιπες δυάδες. Στον διαδραστικό πίνακα¹⁹ προβάλλεται το κείμενο, έτσι ώστε όλοι οι αναγνώστες να έχουν εποπτεία του. Ο εκπαιδευτικός είτε αναγιγνώσκει το κείμενο ο ίδιος είτε ζητά τη συνδρομή της δυάδας που αισθάνεται έτοιμη να εκτεθεί στην ολομέλεια. Η παρουσίαση της δουλειάς των ομάδων γίνεται με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να αποκρίνονται στο αρχικό ερώτημα που κατευθύνει την αναγνωστική περιπέτεια: *Μήπως υπερβάλλει ο αφηγητής στη Νέα Παιδαγωγική;* Η ολομέλεια συμπληρώνει με τις παρατηρήσεις και τα σχόλια της τον προβληματισμό που αναπτύσσεται. Η αναγνωστική περιπέτεια καταλήγει στη δημιουργία ενός νέου κειμένου, ενός υπερκειμένου. Στον διαδραστικό πίνακα με την

¹³ Καλό είναι κάθε κείμενο να συνοδεύεται από σύντομο σχόλιο του εκπαιδευτικού. Ο σχολιασμός αναφέρεται με τρόπο παιγνιώδη στο περιεχόμενο κάθε κειμένου έτσι ώστε οι νεαροί αναγνώστες να διευκολυνθούν στην επιλογή τους.

¹⁴ Στην περίπτωση που κάποιο κείμενο δεν επιλεγεί από τις δυάδες, η ανάγνωσή του γίνεται στην ολομέλεια με τη μεσολάβηση του εκπαιδευτικού.

¹⁵ Η εμπειρία μας από τη διάταξη του χώρου στα εργαστήρια Πληροφορικής μας κατευθύνει στην επιλογή της δυάδας (peer group). Συνήθως σε κάθε σταθμό εργασίας μπορούν να εργάζονται άνετα δύο (2) μαθητές/τριες.

¹⁶ Το κείμενο είναι σε ψηφιακή μορφή.

¹⁷ Με αυτόν τον τρόπο ο εκπαιδευτικός έχει πρόσβαση στη δουλειά όλων των δυάδων.

¹⁸ Σε αυτήν τη φάση η αναγνωστική διαδικασία δεν περιορίζεται στο corpus των κειμένων που έχουν επιλέξει οι μαθητές/τριες αλλά περιλαμβάνει και εκείνα τα κείμενα που έχουν αποκλείσει οι αναγνωστικές προτιμήσεις του κοινού. Καλό είναι σε αυτό το σημείο οι νεαροί αναγνώστες να αναστοχαστούν τα κριτήρια επιλογής τους.

¹⁹ Σε περίπτωση που δεν υπάρχει διαδραστικός πίνακας επαρκεί φορητός Η/Υ και βιντεοπροβολέας.

εισαγωγή υπερσυνδέσμων στις λέξεις-φράσεις του εκάστοτε κειμένου, που συνομιλούν άμεσα ή έμμεσα με το αρχικό απόσπασμα «Νέα Παιδαγωγική», διαμορφώνεται το νέο κείμενο που προκύπτει από τη δικτύωση των επιμέρους αναπαραστάσεων του σχολείου και της σχολικής ζωής εκείνης της εποχής.

Την τελευταία ώρα του 3^{ου} δώρου οι νεαροί αναγνώστες γίνονται μικροί ιστορικοί ερευνητές και διερευνούν τα ιστορικοκοινωνικά συμφραζόμενα στα οποία αναφέρεται ο κόσμος των κειμένων στο εργαστήριο της Πληροφορικής. Η διαδικασία της έρευνας (Φύλλο εργασίας 4) θυμίζει στοχοθετημένη ιστοεξερεύνηση (webquest). Αποστολή τους είναι όχι απλά να συγκεντρώσουν πληροφοριακό υλικό για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα στα τέλη του 19^{ου} αιώνα-αρχές του 20^{ου} αλλά να επιλέξουν εκείνες τις πληροφορίες που θεωρούν κατάλληλες για τους συμμαθητές τους, προκειμένου να καταλάβουν καλύτερα το σχολείο μέσα στο οποίο «παιδεύονταν» οι μικροί ήρωες των λογοτεχνικών κειμένων. Αρχικά εργάζονται σε δυάδες στους σταθμούς εργασίας, στην πορεία ωστόσο οι δυάδες διευρύνονται. Κριτήριο διαμόρφωσης των νέων ομάδων είναι το κείμενο που επέλεξαν να διαβάσουν. Το τελικό προϊόν της δουλειάς τους είναι η υπερκειμενική απόδοση του λογοτεχνικού κειμένου. Οι μαθητές/τριες με μορφή υπερσυνδέσμων προσθέτουν πληροφοριακό υλικό (γλωσσικό και εικονιστικό) σε επιλεγμένα σημεία του λογοτεχνικού κειμένου προκειμένου να φωτίσουν καλύτερα τον κόσμο του.

4^ο διδακτικό δώρο

Στο τελευταίο δώρο της αναγνωστικής φάσης ολοκληρώνεται η εργασία των ομάδων στο εργαστήριο της Πληροφορικής και γίνεται παρουσίαση της δουλειάς τους στην ολομέλεια. Σε αυτήν τη φάση δίδεται η απάντηση στο αρχικό ερώτημα που ετέθη ήδη στην προ-ανάγνωση: *Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της ταυτότητας του εκπαιδευτικού συστήματος στα τέλη του 19^{ου}-αρχές 20 ου αιώνα;* Αξιοποιώντας ως πρακτική τον κατευθυνόμενο διάλογο σε συνδυασμό με στοχευμένες ερωτήσεις ο εκπαιδευτικός συντονίζει τη συζήτηση στην ολομέλεια. Οι στοχευμένες ερωτήσεις αποβλέπουν να αναδείξουν τον τρόπο που οι κυρίαρχες αντιλήψεις για τη γλώσσα και το έθνος τη

συγκεκριμένη ιστορική περίοδο κατεύθυναν εκπαιδευτικές επιλογές τόσο στο περιεχόμενο της εκπαίδευσης όσο και στις διδακτικές μεθόδους και παιδαγωγικές αρχές. Οι μαθητές/τριες αξιοποιούν το πληροφοριακό υλικό που έχουν συγκεντρώσει κατά τη μικρή ιστορική τους έρευνα στο διαδίκτυο προκειμένου να ανταποκριθούν στα ζητούμενα της συζήτησης. Με αφετηρία τη μορφή του Αλέξανδρου Δελμούζου στο κείμενο «Πώς έγινα δάσκαλος;» ο εκπαιδευτικός μπορεί να θέσει το ερώτημα: *Ποια ήταν η τύχη των μεταρρυθμίσεων και των μεταρρυθμιστών εκείνη την εποχή; Γιατί νομίζετε εξελίχθηκαν με τέτοιο τρόπο τα γεγονότα; Στη σημερινή εποχή ποιες μεταρρυθμίσεις στον χώρο της εκπαίδευσης νομίζετε ότι θα προκαλούσαν ανάλογες αντιδράσεις; Τι νόημα έχουν όλα αυτά για σας σήμερα;*

Κλείνοντας αυτήν τη φάση ως ατομική δραστηριότητα για το σπίτι ανατίθεται η συγκέντρωση φωτογραφικού υλικού της περιόδου που εξετάζουμε με θέμα το σχολείο και τη σχολική ζωή, προκειμένου να αξιοποιηθεί στην επόμενη φάση της ψηφιακής αφήγησης.

Γ' φάση: μετά την ανάγνωση (2 διδακτικές ώρες)

Σε αυτήν τη φάση οι νεαροί αναγνώστες μετατρέπονται σε αφηγητές. Ασκούνται σε δραστηριότητες δημιουργικής γραφής με τη χρήση πολυμεσικών εφαρμογών των νέων τεχνολογιών. Οι ψηφιακές αφηγήσεις των παιδιών αναπτύσσονται με αφετηρία τη φράση «Μίλα τη γλώσσα μου δάσκαλε!», σύμφωνα με οδηγίες φύλλου εργασίας (Φύλλο εργασίας 5). Ζητούμενο αυτής της δραστηριότητας είναι οι μαθητές/τριες σε ομάδες των δυο ή τριών ατόμων να αναπλαισιώσουν τις ιστορικές τους γνώσεις τους σχετικά με την εκπαίδευση και τις γνώσεις τους σχετικά με το κειμενικό είδος της αφήγησης²⁰. Ο αφηγηματικός λόγος τους (μυθοπλαστικός, κατεξοχήν) αξιοποιεί πέραν του γλωσσικού και άλλους σημειωτικούς τρόπους (εικόνα, ήχο, βίντεο), και ποικίλα εργαλεία (προγράμματα επεξεργασίας κειμένου, λογισμικά ψηφιακών

²⁰ Ωστόσο επειδή ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος των δύο (2) ωρών πιθανόν να μην επαρκεί, η διαμόρφωση του storyboard σε αυτήν τη φάση μπορεί να θεωρηθεί επαρκής δραστηριότητα. Οι νεαροί αφηγητές έχουν τη δυνατότητα σε εξωδιδακτικό χρόνο να ολοκληρώσουν τη δουλειά τους στις ομάδες τους. Ο εκπαιδευτικός σε αυτό το σημείο δεν παρεμβαίνει στον τρόπο που θα συνεργαστούν τα παιδιά.

κόμικς, προγράμματα παρουσίασης ή κατασκευής ταινιών (Movie Maker), απευθύνεται δε στους ομηλίκους τους. Το υλικό που θα παραχθεί αρχικά θα αναρτηθεί από τον εκπαιδευτικό σε ιστολόγιο προορισμένο για τους μαθητές/τριες προκειμένου να υπάρξει η αναγκαία ανατροφοδότηση από την κοινότητα και στη συνέχεια είτε θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου, εφόσον υπάρχει, είτε μπορεί να παρουσιασθεί σε ειδική εκδήλωση στον χώρο του σχολείου.

Αξιολόγηση

Χαρακτηριστικό της συγκεκριμένης διδακτικής πρότασης είναι ότι το σύνολο σχεδόν των δραστηριοτήτων που προβλέπει για τη φάση της Ανάγνωσης αναπτύσσεται στο χώρο του σχολείου και στη διάρκεια του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου. Πρόκειται δε για δουλειές που πραγματοποιούνται είτε στο πλαίσιο δυάδων είτε στο πλαίσιο τετράδων. Ο εκπαιδευτικός αξιολογεί τη μαθησιακή διαδικασία τόσο με βάση τις παρατηρήσεις του μέσα στην τάξη (αίθουσα διδασκαλίας-εργαστήριο Πληροφορικής) για τον βαθμό συγκέντρωσης, επικοινωνίας και συνεργασίας των παιδιών όσο και με βάση τα Φύλλα Εργασίας και τον βαθμό που οι εργασίες των δυάδων ή τετράδων ανταποκρίνονται στα ζητούμενά τους. Χαρακτηριστικό των Φύλλων Εργασίας είναι ότι περιλαμβάνουν εξ αρχής και τα κριτήρια αξιολόγησης της δουλειάς των ομάδων, έτσι ώστε οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση να αναστοχάζονται τον τρόπο δουλειάς τους και να αυτο-αξιολογούνται ως προς την ποιότητα της εργασίας τους.

Η ατομική δραστηριότητα στη φάση της Προ-Ανάγνωσης παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να ελέγξει τον βαθμό κατανόησης της νέας γνώσης σχετικά με τη διάκριση Περιγραφής-Αφήγησης. Στη φάση τη Μετά την Ανάγνωση ο εκπαιδευτικός ανατροφοδοτείται με δεδομένα σχετικά με τον βαθμό ανάπτυξης αφηγηματικών δεξιοτήτων εκ μέρους των μαθητών/τριών. Σε αυτήν τη φάση βαρύτητα δίδεται όχι τόσο στο τελικό προϊόν (το ψηφιακό αφήγημα) αλλά στη διαδικασία παραγωγής του. Ο βαθμός που ανταποκρίνονται οι νεαροί αφηγητές στις οδηγίες του Φύλλου Εργασίας για τη διαμόρφωση του σεναρίου συνιστά κριτήριο αξιολόγησής τους ως προς τον άξονα της κατανόησης των χαρακτηριστικών του

αφηγηματικού λόγου. Το επίπεδο δε αναπλαισίωσης των ιστορικών πληροφοριών σχετικά με τη διερευνώμενη περίοδο της ιστορίας της εκπαίδευσης επιτρέπει στον εκπαιδευτικό τη συναγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τον βαθμό επιτυχίας του όλου εγχειρήματος.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΑ

Επιλέξτε από τον κατάλογο που ακολουθεί το κείμενο που θα διαβάσετε.

- Στο βιβλίο της Γ΄ Γυμνασίου «Ο κακός μαθητής» παρουσιάζεται με σατιρική διάθεση από τον Ανδρέα Λασκαράτο στους περίφημους *Χαρακτήρες του*. Για να καταλάβετε καλύτερα το κείμενο δώστε προσοχή στα σχόλια που το συνοδεύουν.
<http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C113/351/2365,8991/>
- Στο βιβλίο της Β΄ Λυκείου θα διαβάσετε τις περιπέτειες στο σχολείο του ταλαίπωρου Μανολιού, του επονομαζόμενου Πατούχα, να εξιστορούνται με χιούμορ από τον Ιωάννη Κονδυλάκη. Δε χρειάζεται να διαβάσετε ολόκληρο το κείμενο αλλά το πρώτο απόσπασμα μέχρι «Ο φόβος, που του ενέπνευσε ο δάσκαλος, μετεβλήθη εις γενικήν ανθρωποφοβίαν.». <http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSB106/544/3561,14825/>
- Στο <http://www2.e-yliko.gr/htmls/filnegymn02.aspx> Προτάσεις διδασκαλίας Γυμνασίου στη Νεοελληνική Γραμματεία, 34²¹, θα βρείτε απόσπασμα από το *Γράμμα σ' έναν φίλο μου. Πώς έγινε δάσκαλος* του Αλέξανδρου Δελμούζου. Ο μεγάλος παιδαγωγός περιγράφει την εμπειρία του από το σχολείο που τον ώθησε να γίνει δάσκαλος. Για να καταλάβετε καλύτερα το απόσπασμα μπορείτε να ανατρέχετε στη σελίδα με τα σχόλια.
- Στο http://www.sarantakos.com/kibwtos/mazi/bizuhnos_mhlea.html, θα συναντήσετε τον μικρό Γιωργή να αντιστέκεται στην επιμονή του δασκάλου του να αποκαλεί τη μηλιά «μηλέα». Ο Γεώργιος Βιζυηνός στο σύντομο αυτοβιογραφικό διήγημα που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό *Εβδομάς* στις 27 Ιανουαρίου 1885, *Διατί η μηλιά δεν έγινε μηλέα*, παρουσιάζει με χιούμορ και ειρωνεία την κατάσταση στο ελληνικό σχολείο στην εποχή του.
- Στη διεύθυνση http://www.schools.ac.cy/eyliko/mesi/Themata/logotechnia/didaktika_encheiridia/ogon_anagki_psychis_vivlio_mathiti.pdf

θα διαβάσετε ένα διήγημα του Άντον Τσέχοφ με τίτλο *Μαθητική περιπέτεια*. Ο νεαρός ήρωας δεν τα καταφέρνει τόσο καλά με το μάθημα των αρχαίων ελληνικών και αυτή του η δυσκολία προκαλεί αλυσιδωτές ...αντιδράσεις στο περιβάλλον του.

²¹ Δημιουργός: Πέτσας Νικόλαος. Στον φάκελο της διδακτικής πρότασης εκτός από το απόσπασμα υπάρχει και αρχείο με σχόλια.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Στη διεύθυνση http://www.schools.ac.cy/eyliko/mesi/Themata/logotechnia/didaktika_encheiridia/ogios_anagki_psychis_vivlio_mathiti.pdf.

θα ξανασυναντήσετε τον μικρό Νίκο της «Νέας Παιδαγωγικής» στην τρίτη τάξη του Δημοτικού. **Καζαντζάκης Νίκος**, «Αναφορά στο Γκρέκο» (απόσπασμα). Ανθολογείται στο σχολικό εγχειρίδιο *Ο Λόγος Ανάγκη της Ψυχής. Κείμενα Λογοτεχνίας της Α΄ Γυμνασίου*. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

Δραστηριότητα 1 (15 λεπτά)

Α) Παρατηρώντας **στοιχεία της φωτογραφίας** σε συνδυασμό με τη χρονολογία που αναγράφεται στη λεζάντα και αξιοποιώντας τις γνώσεις σας από την προηγούμενη συζήτηση σχετικά με **την εμφάνιση μαθητών και εκπαιδευτικών, τον τρόπο οργάνωσης των αιθουσών, τον ρόλο του δασκάλου και του βιβλίου στον τρόπο που μαθαίνουν** τα παιδιά και τον σκοπό της εκπαίδευσης προσπαθήστε να **μιμηθείτε τη φωνή του μικρού ήρωα** και σε πρώτο πρόσωπο **περιγράψετε** τη ζωή του στο σχολείο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Μαθητής με ηλικία (1894)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Β) Η δυάδα σας στη συνέχεια θα παρουσιάσει **προφορικά** τη δουλειά της **στη δυάδα των συμμαθητών/τριών σας** που κάθετα στο διπλανό θρανίο.

Δραστηριότητα 2

Αν ο μικρός μαθητής της φωτογραφίας ταξίδευε στον χρόνο ποια εντύπωση θα του προκαλούσε το σύγχρονο σχολείο; Τι έχει αλλάξει ή δεν έχει αλλάξει;

Προσπαθήστε στην τετράδα σας να απαντήσετε στο ερώτημα σε μια παράγραφο. Να θυμάστε ότι μιμείστε τη φωνή του μικρού ήρωα. (10 λεπτά)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

Δραστηριότητα 1 (10 λεπτά)

Στην τετράδα σας προσπαθήστε να απαντήσετε στο ερώτημα: *Πώς συνομιλούν οι ήρωες των κειμένων που συναντήσαμε; Ποιες ομοιότητες και διαφορές όσον αφορά στο σχολείο και στη σχολική ζωή επισημαίνετε;*

Με τον όρο κείμενα εννοούμε τόσο το βίντεο που παρακολουθήσαμε και τη φωτογραφία όσο και το απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Νίκου Καζαντζάκη που διαβάσαμε.

Για να απαντήσετε στο ερώτημα παρατηρήστε τον χρόνο και τον χώρο δράσης των προσώπων, τις πληροφορίες για το σχολείο και τη σχολική ζωή που μας δίνουν άμεσα ή έμμεσα. Θυμηθείτε να αξιοποιήσετε τα δεδομένα που έχετε συγκεντρώσει από τη συνεργασία σας πρωτίτερα.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3

Εισαγωγή

Στο απόσπασμα του Νίκου Καζαντζάκη «Νέα Παιδαγωγική» που διαβάσαμε ο αφηγητής γράφει: «Από το Δημοτικό Σχολείο απομένει ακόμα στη θύμησή μου ένας σωρός παιδικά κεφάλια, κολλητά το ένα πλάι στο άλλο, σαν κρανία-τα πιο πολλά θα 'χουν γίνει κρανία. Μα απάνω από τα κεφάλια αυτά απομένουν μέσα μου αδάνατοι οι τέσσερις δασκάλοι». Μήπως **υπερβάλλει** ο αφηγητής στη Νέα Παιδαγωγική όταν περιγράφει τις αναμνήσεις του από το δημοτικό; **Πώς παρουσιάζουν το σχολείο της εποχής εκείνης άλλοι δημιουργοί;**

Αποστολή

Δουλειά μας είναι να διερευνήσουμε όψεις της σχολικής ζωής και σε άλλα λογοτεχνικά κείμενα που αναφέρονται στη χρονική περίοδο του Β' μισού του 19 ου αιώνα έως τις αρχές

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

20^ο αιώνα, για να διαπιστώσουμε αν ο αφηγητής στη «Νέα Παιδαγωγική» υπερβάλλει ή απλά περιγράφει τη σχολική πραγματικότητα εκείνης της εποχής.

Η αναγνωστική μας περιπέτεια θα καταλήξει στη δημιουργία ενός νέου κειμένου, ενός **υπερκειμένου**. Στον διαδραστικό πίνακα με την εισαγωγή **υπερσυνδέσμων στις λέξεις-φράσεις** του εκάστοτε κειμένου, που συνομιλούν άμεσα ή έμμεσα με το απόσπασμα «Νέα Παιδαγωγική», κατασκευάζουμε ένα νέο κείμενο που προκύπτει από τη δικτύωση των επιμέρους αναπαραστάσεων του σχολείου και της σχολικής ζωής εκείνης της εποχής.

Διαδικασία

Για να φέρουμε σε πέρας την αποστολή μας δουλεύουμε ανά δύο στους Η/Υ.

Αρχικά διαβάζουμε το υπόλοιπο απόσπασμα της «Νέας Παιδαγωγικής» από το σχολικό βιβλίο και στη συνέχεια επιλέγουμε το κείμενο με το οποίο θέλουμε να ασχοληθούμε από τον κατάλογο των κειμένων που μας δίνεται.

Διαβάζουμε με προσοχή και τα δυο κείμενα και αναζητούμε τις λέξεις που δεν γνωρίζουμε στο Λεξικό της κοινής νεοελληνικής http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html ή στην Επιτομή του Λεξικού Κριαρά http://www.greek-language.gr/greekLang/medieval_greek/kriaras/index.html.

Εφόσον στα κείμενα υπάρχουν σχόλια, τα διαβάζουμε για να καταλάβουμε καλύτερα το περιεχόμενό τους.

Εντοπίζουμε στα κείμενα που διαβάζουμε τον χρόνο, τον τόπο και τα πρόσωπα της δράσης.

.....
.....
.....

Παρατηρούμε **ποιος μιλάει στο κείμενο**. Αφηγείται **σε πρώτο πρόσωπο** κάποιος από τους ήρωες τις αναμνήσεις του από το σχολείο ή τις «περιπέτειες» του στο σχολείο; Αφηγείται **ένα τρίτο πρόσωπο** μια ιστορία ή περιγράφει έναν ανθρώπινο τύπο;

.....
.....
.....

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Παρατηρούμε αν και τα δυο κείμενα είναι αφηγηματικά και προσπαθούμε να συμπληρώσουμε το διάγραμμα της αφήγησης.

ΝΕΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ (Β' μέρος)	
Πρόβλημα ήρωα	
Δράση των προσώπων για επίλυση του προβλήματος	
Αποτελέσματα της δράσης των προσώπων	
Λύση του προβλήματος	
Κείμενο Β'	
Πρόβλημα ήρωα	
Δράση των προσώπων για επίλυση του προβλήματος	
Αποτελέσματα της δράσης των προσώπων	
Λύση του προβλήματος	

Μολονότι στα κείμενα δεν παρουσιάζονται πάντοτε ευχάριστα γεγονότα, η ανάγνωσή τους δεν γίνεται δυσάρεστη. Οι αφηγητές χρησιμοποιούν το χιούμορ, την ειρωνεία, τη σατιρική διάθεση. Εντοπίζουμε στα κείμενα τα σημεία που υπάρχει **χιούμορ, ειρωνεία, σατιρική διάθεση.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Παρατηρούμε με ποιους τρόπους επιτυγχάνεται το χιούμορ, η ειρωνεία, η σατιρική διάθεση. Με υπερβολές, με αντιθέσεις, με υποκοριστικά ή μεγενθυντικά ουσιαστικά, με επίθετα, με μεταφορές, με παρομοιώσεις, με κάποιον άλλο τρόπο;

.....

.....

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Αναζητούμε πληροφορίες από τα κείμενα σχετικά με την επιστημονική κατάρτιση εκπαιδευτικών, τις παιδαγωγικές αρχές, τις διδακτικές μεθόδους, το σύστημα αμοιβών και ποινών, τα μαθήματα, το σύστημα αξιολόγησης και συμπληρώνουμε τον πίνακα που ακολουθεί.

Επιστημονική κατάρτιση εκπαιδευτικών	
Παιδαγωγικές αρχές	
Διδακτικές μέθοδοι	
Μαθήματα	
Σύστημα αμοιβών και ποινών	
Σύστημα αξιολόγησης	

Εντοπίζουμε στα κείμενα τα σημεία όπου διατυπώνονται **σχόλια** είτε για τους εκπαιδευτικούς είτε για τους μαθητές είτε για τις παιδαγωγικές αρχές και διδακτικές μεθόδους που κυριαρχούσαν είτε για τα μαθήματα. Τα **καταγράφουμε**.

.....

.....

.....

.....

.....

Εντοπίζουμε τα σημεία όπου τα δυο κείμενα συνομιλούν άμεσα ή έμμεσα.

Αξιολόγηση

Η δουλειά σας θα αξιολογηθεί θετικά με κριτήρια: τη διευθέτηση του χρόνου και την πληρότητα του περιεχομένου των παρατηρήσεών σας.

Κάθε επιτυχία

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 4

Τα ιδρυτικά μέλη του Εκπαιδευτικού Ομίλου: Αλέξανδρος Δελμούζος, Δημήτρης Γληνός και Μανώλης Τριανταφυλλίδης σε φωτογραφία του 1915. Αθήνα, Φωτογραφικό Αρχείο Ε.Λ.Ι.Α. © Ελληνικό Λογοτεχνικό Ιστορικό Αρχείο, Αθήνα.

Εισαγωγή

Σε αυτήν τη φάση θα γίνουμε ιστορικοί ερευνητές και θα διερευνήσουμε τις ιστορικοκοινωνικές συνθήκες στις οποίες αναφέρεται ο κόσμος των κειμένων στο εργαστήριο της Πληροφορικής.

Αποστολή

Αποστολή μας είναι όχι απλά να συγκεντρώσουμε πληροφορίες για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα στα τέλη του 19^{ου} αιώνα-αρχές του 20^{ου} αλλά να επιλέξουμε εκείνες τις πληροφορίες που θεωρούμε κατάλληλες για τους συμμαθητές μας, προκειμένου να καταλάβουν καλύτερα το σχολείο μέσα στο οποίο «παιδεύονταν» οι μικροί ήρωες των λογοτεχνικών κειμένων. Το τελικό προϊόν της δουλειάς μας θα είναι η υπερκειμενική απόδοση του λογοτεχνικού κειμένου. Με μορφή υπερσυνδέσμων θα προσθέσουμε πληροφοριακό υλικό (γλωσσικό και εικονιστικό) σε επιλεγμένα σημεία του λογοτεχνικού κειμένου προκειμένου να φωτίσουμε καλύτερα τον κόσμο του.

Διαδικασία

Αρχικά δουλεύουμε ανά δυο στους σταθμούς εργασίας, στην πορεία ωστόσο συνεργαζόμαστε με άλλες δυάδες που διάβασαν το ίδιο κείμενο με μας προκειμένου να ανταλλάξουμε σκέψεις σχετικά με το υλικό που συγκεντρώσαμε.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Αναζητούμε πληροφοριακό υλικό στις διευθύνσεις:

http://www.fhw.gr/chronos/12/gr/1833_1897/society/institutions/04.html

http://www.fhw.gr/chronos/12/gr/1833_1897/civilization/language/02.html (Το γλωσσικό ζήτημα)

http://www.fhw.gr/chronos/12/gr/1833_1897/civilization/sources/03.html

<http://www.fhw.gr/chronos/13/gr/society/language/index.html> (1897-1922)

<http://www.fhw.gr/chronos/13/gr/civilization/institutions/index.html> (Εκπαιδευτικός όμιλος)

<http://www.fhw.gr/chronos/13/gr/civilization/institutions/02.html> (Παρθεναγωγείο Βόλου)

<http://www.fhw.gr/chronos/13/gr/civilization/institutions/03.html> (Μεταρρυθμίσεις)

http://www.fhw.gr/chronos/14/gr/1923_1940/civilization/institutions/02.html

(Η δράση του Εκπαιδευτικού Ομίλου στα χρόνια του Μεσοπολέμου)

Μπορούμε να αξιοποιήσουμε το υλικό και από το βιβλίο των Δημαρά, Α. & Β. Βασιλού-Παπαγεωργίου. 2008. *Από το κοντύλι στον υπολογιστή*. Αθήνα, Μεταίχμιο.

Καταγράφουμε τις πληροφορίες που φωτίζουν τόσο το κείμενο της «Νέας Παιδαγωγικής» όσο και το άλλο κείμενο που διαβάσαμε. **Δημιουργούμε ένα αρχείο είτε με Επεξεργαστή Κειμένου είτε με Λογισμικό Παρουσίασης** αξιοποιώντας και εικονιστικό υλικό τόσο από τους συγκεκριμένους ιστοχώρους όσο και από τον ιστότοπο www.elia.org.gr. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε φωτογραφικό και άλλο υλικό και από το βιβλίο.

Αξιολόγηση

Η δουλειά σας θα αξιολογηθεί θετικά στον βαθμό που ολοκληρωθεί έγκαιρα, που ανταποκρίνεται στις ανάγκες των συμμαθητών σας όσον αφορά στην κατανόηση των κειμένων, που το πληροφοριακό υλικό που επιλέξατε συσχετίζεται με σημεία των κειμένων που διαβάσατε.

Κάθε επιτυχία

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 5

Εισαγωγή

Σε αυτήν τη φάση είναι η σειρά μας να αφηγηθούμε μια ιστορία με ήρωες μαθητές και δασκάλους της ιστορικής περιόδου που εξετάσαμε. «Μίλα τη γλώσσα μου, δάσκαλε» είναι η φράση κλειδί γύρω από την οποία θα μπορούσε να αναπτυχθεί η αφήγησή μας.

Αποστολή

Δουλειά μας είναι να σχεδιάσουμε την αφήγηση μιας ιστορίας αξιοποιώντας όχι μόνο τον κώδικα της γλώσσας αλλά και φωτογραφίες, σκίτσα, ήχο κ.α. Το τελικό προϊόν της προσπάθειάς μας θα αναρτηθεί σε ιστολόγιο που θα δημιουργηθεί γι' αυτόν τον σκοπό. Στόχος μας είναι μέσα από τις ιστορίες μας να βοηθήσουμε τους συμμαθητές μας να γνωρίσουν το σχολείο παλαιότερων εποχών.

Διαδικασία

Δουλεύουμε σε ομάδες των δύο ή τριών ατόμων σε κάθε Η/Υ.

Επιλέγουμε το κειμενικό τύπο της αφήγησής μας (διήγημα, επιστολή, κάτι άλλο) και το εργαλείο που νομίζουμε ότι θα μας βοηθήσει να αφηγηθούμε καλύτερα την ιστορία μας: προγράμματα επεξεργασίας κειμένου, λογισμικά ψηφιακών κόμικς, προγράμματα παρουσίασης ή κατασκευής ταινιών (moviemaker).

Με καταιγισμό ιδεών στην ομάδα μας αποφασίζουμε για τον χρόνο, τον τόπο, τα πρόσωπα και το κεντρικό πρόβλημα που θα κατευθύνει την πλοκή της ιστορίας μας. Προσπαθούμε να λάβουμε υπόψη μας κατά τον σχεδιασμό τις πληροφορίες που έχουμε συγκεντρώσει για το σχολείο και τη σχολική ζωή εκείνης της περιόδου σε προηγούμενη φάση.

Στη συνέχεια σε 200-300 λέξεις φτιάχνουμε το διάγραμμα που θα είναι ο καμβάς πάνω στον οποίο θα αναπτύξουμε την αφήγηση της ιστορίας μας.

Χρησιμοποιώντας την τεχνική του comic strip οργανώνουμε σε σκηνές (καρέ) την αφήγησή μας προσδιορίζοντας με σαφήνεια τον χρόνο, τον τόπο και τα πρόσωπα. Αποφασίζουμε αν θα ακολουθήσουμε γραμμική χρονική ακολουθία στην εξιστόρηση ή θα μιμηθούμε τον Όμηρο (in medias res). Σχεδιάζουμε τους διαλόγους ανάμεσα στα πρόσωπα. Επιλέγουμε το οπτικό και ηχητικό υλικό που θα συμπληρώσει το γλωσσικό υλικό της αφήγησής μας. Αποφασίζουμε για τον τίτλο της ιστορίας μας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Προχωράμε στην τελική φάση, τη σύνθεση των επιμέρους στοιχείων σε ενιαίο όλο προσέχοντας ακόμα και τη γραμματοσειρά που επιλέγουμε.

Τέλος δημιουργούμε το εξώφυλλο με τον τίτλο του αφηγήματος και τα ονόματα των συντελεστών.

Αξιολόγηση

Η δουλειά σας θα αξιολογηθεί θετικά στον βαθμό που ακολουθήσατε με συνέπεια τα βήματα που περιγράφονται στη Διαδικασία του Φύλλου Εργασίας. Η ποιότητα του τελικού προϊόντος δεν αξιολογείται σε αυτήν τη φάση.

Κάθε επιτυχία

Ζ. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το συγκεκριμένο σενάριο θα μπορούσε να αναπτυχθεί με αφετηρία το παρόν. Στη φάση της Προ-Ανάγνωσης ο εκπαιδευτικός θα μπορούσε να αξιοποιήσει διαδικτυακό ειδησεογραφικό υλικό σχετικό με τον Αλέξη Δημαρά²² και τη «Μεταρρύθμιση που δεν έγινε». Ο πρόσφατος θάνατός του (Ιούνιος του 2012) θα μπορούσε να λειτουργήσει ως αφορμή για την ανάπτυξη προβληματισμού σχετικά με τον ρόλο των εκπαιδευτικών στην ιστορία της εκπαίδευσης. Με αυτόν τον τρόπο θα ενεργοποιούσε τον προβληματισμό των νεαρών μαθητών/τριών όσον αφορά σε ζητήματα εκπαιδευτικής επικαιρότητας και ιστορίας. Ως κείμενο δε αφετηρίας θα μπορούσε να λειτουργήσει αντί για το απόσπασμα του σχολικού εγχειριδίου «Νέα Παιδαγωγική» (Α΄ μέρος), το απόσπασμα από το κείμενο του Αλέξανδρου Δελμούζου «Γράμμα σ' ένα φίλο μου. Πώς έγινα δάσκαλος». Στη φάση της Ανάγνωσης οι μαθητές/τριες θα διερευνήσουν μέσα από το corpus των προτεινόμενων κειμένων την εκπαιδευτική πραγματικότητα της εποχής εκείνης και θα επιβεβαιώσουν ή θα διαψεύσουν τις αξιολογικές κρίσεις του μεγάλου παιδαγωγού για το εκπαιδευτικό σύστημα εκείνης της περιόδου.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το εκπαιδευτικό σενάριο που εισηγούμαστε συνιστά μια πρόταση προσέγγισης λογοτεχνικών κειμένων παλαιότερων εποχών, μακρινών για τις πολιτισμικές προσλαμβάνουσες των νεαρών αναγνωστών. Παράλληλα αναπαριστούν όψεις του σχολείου ιδιαίτερα σκληρές για τους μικρούς μαθητές, δεδομένο που μπορεί να

²² Ενδεικτικά καταγράφουμε τις διευθύνσεις:

http://portal.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_kathbreak_1_17/06/2012_447471

<http://www.tanea.gr/politismos/article/?aid=4730349>

<http://www.naftemporiki.gr/news/cstory.asp?id=2195629>

<http://www.newsbomb.gr/politismos/story/185878/efyge-apo-ti-zoi-o-alexis-dimaras>

<http://www.tovima.gr/books-ideas/article/?aid=463612>

<http://www.bookpress.gr/afieromata/oktobrios/i-apopsi-tou-alexi-dimara#>

<http://enthemata.wordpress.com/2012/06/24/karamanolakis-16/>

σοκάρει τους δωδεκάχρονους αναγνώστες του σήμερα. Συνεπώς όχι μόνο το πολιτισμικό κεφάλαιο όσο και ο βαθμός συναισθηματικής ωριμότητας των παιδιών συνιστούν παραμέτρους που ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να λάβει υπόψη του κατά την εφαρμογή του σεναρίου. Παράλληλα προτού επιχειρηθεί εφαρμογή του σεναρίου, πρέπει να διερευνηθεί το επίπεδο του τεχνολογικού γραμματισμού των νεαρών μαθητών της Α' τάξης και να μην εκλαμβάνεται ως δεδομένη δεξιότητα εκ μέρους τους.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Δημαράς, Α. & Β. Βασιλού-Παπαγεωργίου. 2008. *Από το κοντύλι στον υπολογιστή*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Ηγκλετον, Τ. 1989. *Εισαγωγή στη θεωρία της λογοτεχνίας*. Μτφρ. Τζιόβας. Αθήνα: Οδυσσέας.

Νέζη Μ. & Ν. Σεφερλή. 2009. Κ. Π. Καβάφη, «Στα 200 π.Χ.». Αποκαθιστώντας το χειρόγραφο ενός ποιήματος. Στο *Λογοτεχνία και Νέες Τεχνολογίες. Από τη θεωρία στη Διδακτική Πράξη*, Σοφία Νικολαΐδου, 154-180. Αθήνα: Κέδρος.

Πασχαλίδης, Γ. 1999. Γενικές αρχές ενός νέου προγράμματος για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας. Στο *Διαβάζοντας λογοτεχνία στο σχολείο... Μια νέα πρόταση διδασκαλίας*, επιμ. Β. Αποστολίδου, Β. Καπλάνη & Ε. Χοντολίδου, 319-333. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός.

Πεσκετζή, Μ. 1999. Ο ρόλος του συγγραφέα στην ερμηνευτική διαδικασία και η εγκυρότητα της ερμηνείας. Στο *Λογοτεχνία και Εκπαίδευση*, επιμ. Β. Αποστολίδου & Ε. Χοντολίδου, 147-156. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Ρεπούση, Μ. 2012. *Τα Μαρασλειακά*. Αθήνα: Πόλις.

Φρυδάκη, Ευ. 2003. *Η θεωρία της λογοτεχνίας στην πράξη της διδασκαλίας*. Αθήνα: Κριτική.